

ARAMA (SEARCHING)

ARAMA (SEARCHING)

- ❖Günümüzde birçok arama algoritması geliştirilmiştir.
- ❖Arama işlemlerinin etkin bir şekilde yapmak için Sembol tablosundan yararlanılmaktadır.
- ❖**Sembol tablosu terimi**, *bilgiyi (bir değer) kaydedip bir anahtar kullanarak tekrar arama işlemi yapmak için kullanılan soyut bir mekanizmadır.*
- ❖Uygulamaya göre anahtar ve değer doğası değişmektedir.

SEMBOL TABLOSU

- ❑ Sembol tablolarının en önemli amacı **bir değer ve anahtarı birbirine** bağlamaktır.
- ❑ Tabloya yerleştirilmiş olan anahtar- değer çiftleri arasında sonra arama yapmak için istemci anahtar değer çiftlerini tabloya girebilir.

Tipik sembol tablosu uygulamaları

uygulama	arama sebebi	anahtar	değer
<i>sözlük</i>	anlamı bulmak	kelime	anlamı
<i>kitap indeksi</i>	ilgili sayfaları bulmak	terim	sayfa numarası listesi
<i>dosya paylaşımı</i>	indirmek için şarkı bulmak	şarkının ismi	bilgisayar ID'si
<i>hesap yönetimi</i>	etkileşimleri işlemek	hesap numarası	işlem detayı
<i>web araması</i>	ilgili web sayfasını bulmak	anahtar kelime	sayfa isimleri listesi
<i>derleyici</i>	tip ve değeri bulmak	değişken adı	tip ve değeri

SEMBOL TABLOSU

❖ Çok fazla sayıda anahtara ve büyük miktarda veriye sahip olabiliriz.

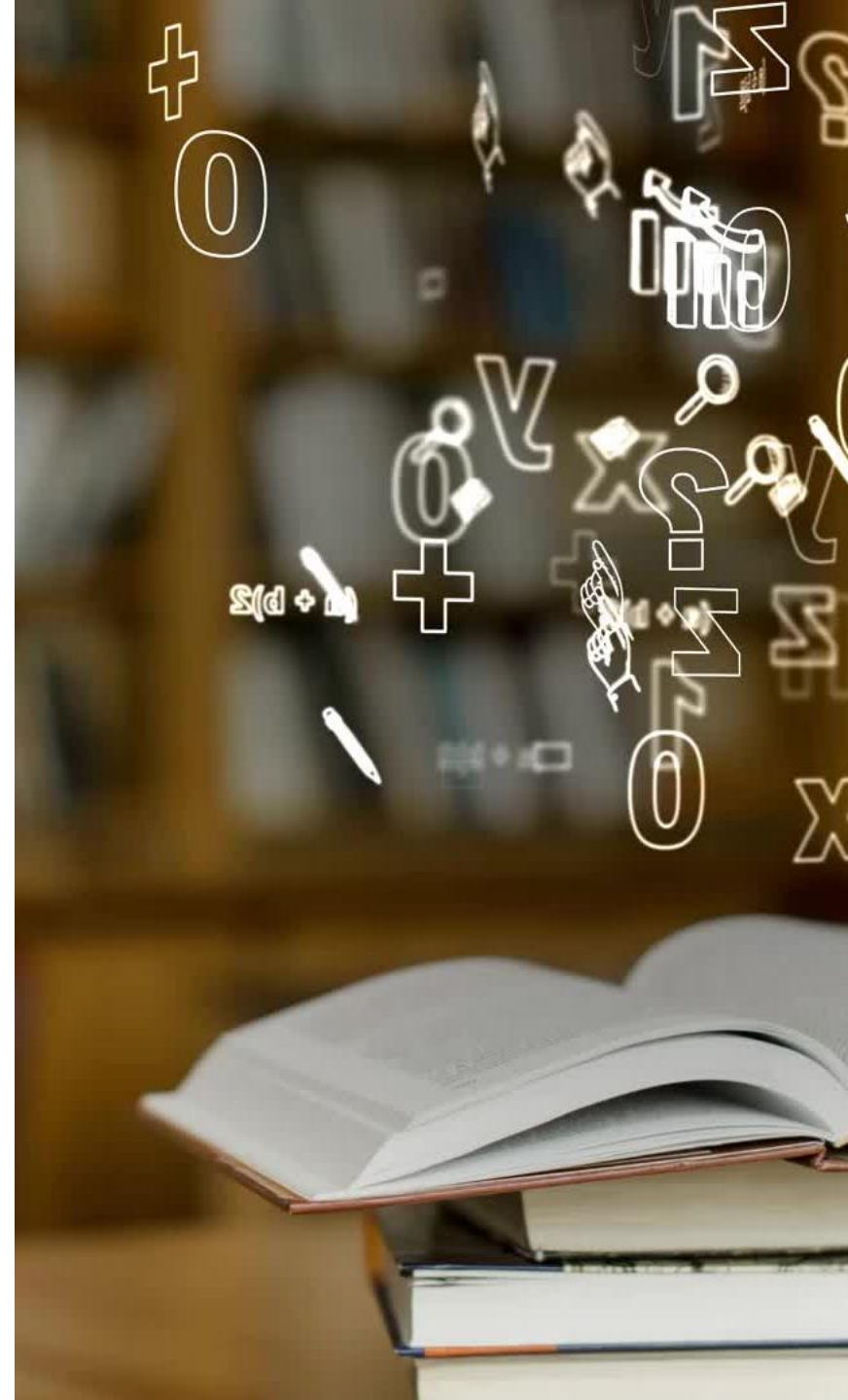
Dolayısıyla etkin bir sembol tablosu oluşturmak zordur.

❖ Sembol tabloların etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi için 3 temel klasik veri yapısı aşağıda verilmiştir.

1. Hash (Kıyım, çırpı, karım) tabloları
2. İkili arama ağaçları
3. Kırmızı siyah ağaçlar

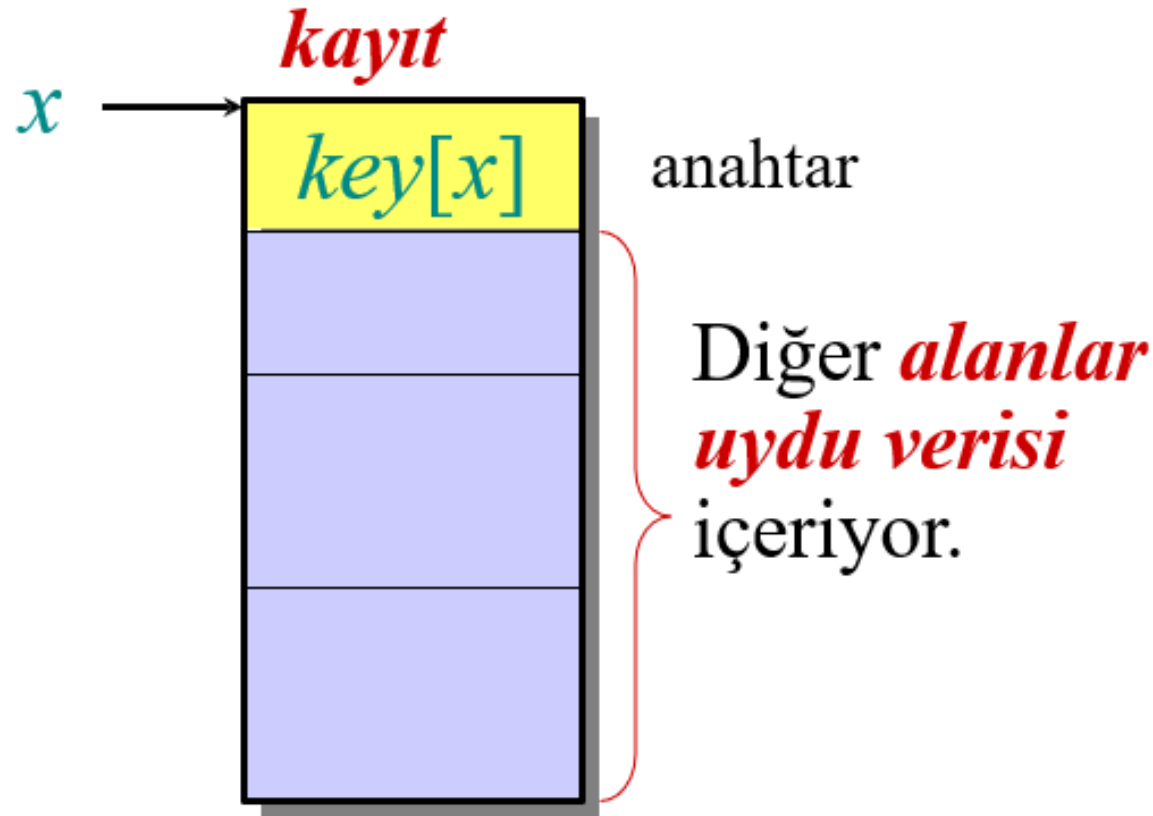
Hash (Kıyım, Karım, Çırpı) Tablosu

- ❑ Kıyım (hash) tablosu, sözlük uygulamaları için etkili bir veri yapısıdır.
- ❑ Kıyım tablosunda bir **elemanı aramak**, bir bağlı liste içinde eleman aramak kadar uzun sürse de (pratikte en kötü ihtimalle) $\Theta(n)$ **zamanda**, çırpılama çok iyi işlemektedir.
- ❑ Mantıklı varsayımlar üzerinde, kıyım tablosunda **ortalama bir eleman arama süresi $O(1)$ 'dir.**

Hash (Kıyım, Karım, Çırpı) Tablosu

Sembol tablosu S 'nin içinde n *kayıt* var:

S 'deki işlemler:

- $ARAYA\ SOKMA(S, x)$
- $SİLME(S, x)$
- $ARAMA(S, k)$

Veri yapısı S nasıl organize edilmelidir?

Doğrudan Adres Tabloları

- ❑ Doğrudan adresleme, anahtar evreni mantıklı derecede küçük olduğunda iyi çalışan basit bir yöntemdir.
- ❑ Dolayısıyla bir uygulama her bir elemanın *m 'nin çok büyük olmadığı farz edilir*
- ❑ $U = \{0,1, \dots, m - 1\}$ evreninden çekilen bir anahtara sahip olduğu dinamik bir kümeye ihtiyaç duysun.

Doğrudan Adres Tabloları

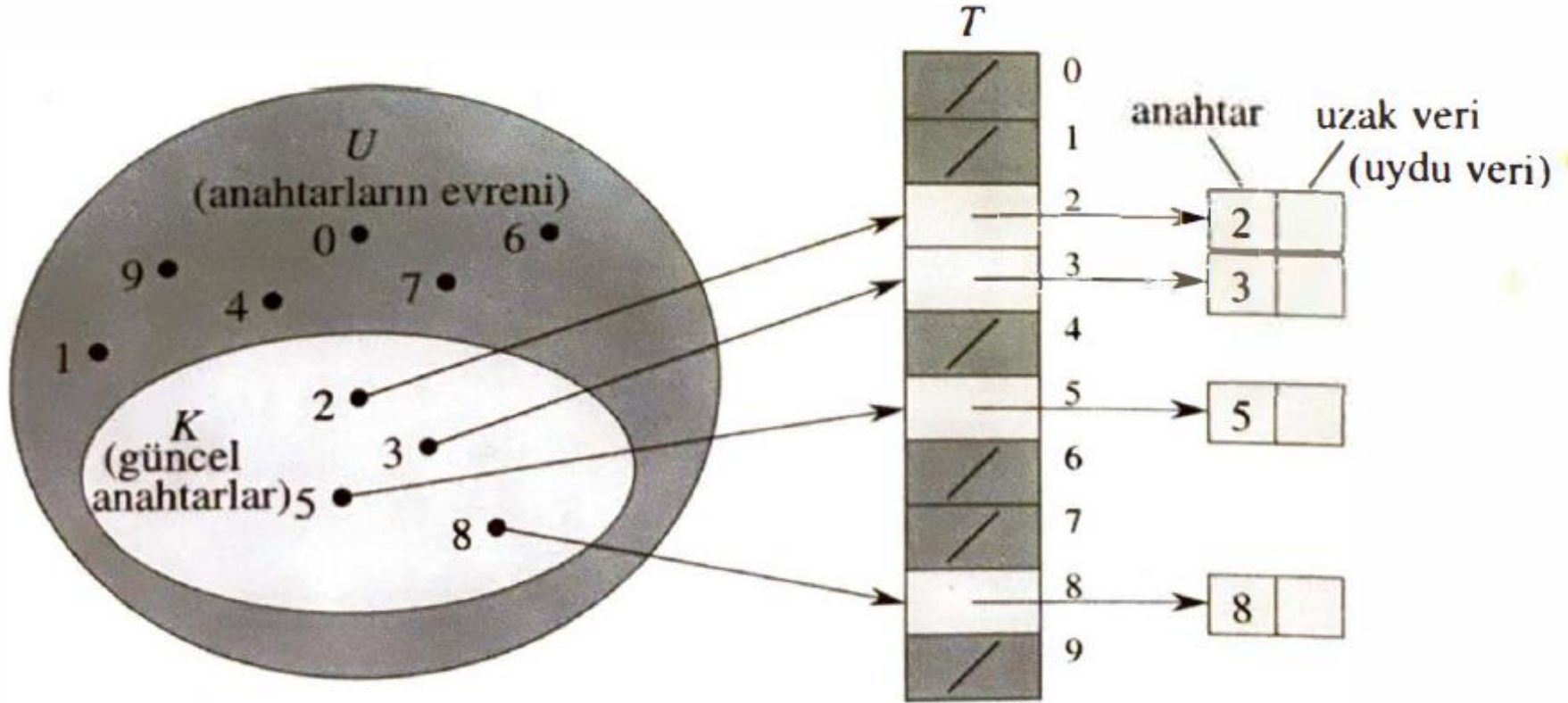
FİKİR: Anahtarların $U \subseteq \{0, 1, \dots, m-1\}$ setinden seçildiğini ve birbirlerinden farklı olduklarını varsayın. $T[0 \dots m-1]$ dizilimini oluşturun:

$$T[k] = \begin{cases} x & \text{eğer } x \in K \text{ ve } key[x] = k \text{ ise,} \\ 0 & \text{diğer durumlarda.} \end{cases}$$

Burada işlemler $\Theta(1)$ zamanı alır.

Doğrudan Adres Tabloları

* $U = (0, 1, \dots, 9)$ evrenindeki her bir küme, **tablodaki bir indise denk gelir.**

* Güncel anahtarların kümesi $K = \{2, 3, 5, 8\}$.

Şekil 1. Doğrudan-adres tablosu T , ile nasıl dinamik bir küme uygulandığını gösterir. Elemanların işaretçilerini içeren tablodaki pozisyonlarını belirler. Gölgelendirilmiş diğer pozisyonlar boştur.

Doğrudan Adres Tabloları

DIRECT-ADDRESS-SEARCH (T, k)

1   **return** $T[k]$

DIRECT-ADDRESS-INSERT (T, x)

1     $T[x, key] = x$

DIRECT-ADDRESS-DELETE (T, x)

1     $T[x, key] = \text{NIL}$

Her bir işlem $O(1)$ zaman alır.

Doğrudan Adres Tabloları

Problem: Anahtarların değer kümesi büyük olabilir:

- 64-bit sayılar (18,446,744,073,709,551,616 farklı anahtarları temsil eder),
- (daha da fazla) karakter dizgisini içerebilir.

Doğrudan Adres Tabloları

Problem: Bir başka problemde saklanan anahtar kümesi K , U' 'ya göre oldukça küçük olabilir.

❑ Bu durumda doğrudan adresleme ile T , için ayrılan yerin çoğu boşa harcanmış olabilir.

❑ Bu olumsuz durumu ortadan kaldırmak için **kıyım(çırpı) tablosu** kullanılır.

❑ Kıyım tablosu daha az yere ihtiyaç duyar.

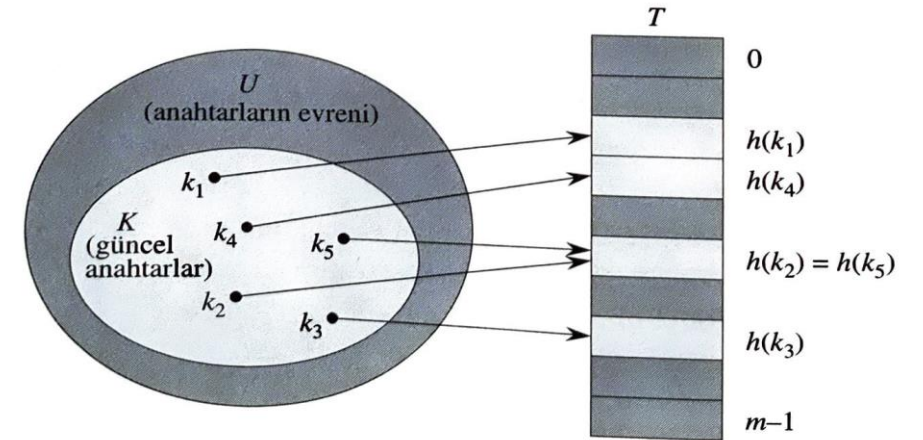
Kıyımlama (Hashing)

Doğrudan adresleme ile k pozisyonunda k anahtarlı bir eleman saklanır.

Kıyımlama ile bu eleman $h(k)$ pozisyonunda saklanır.

Yani, k anahtarından pozisyon hesaplamak için h kıyım fonksiyonunu kullanılır.

Burada h , kıyım *tablosu* $T[0 .. m - 1]$ pozisyonlarının içindeki anahtarlar evreni U 'ya eşleme yapar.

Kıyımlama (Hashing)

- Özet olarak kıyımlama (hashing), **elimizdeki veriyi kullanarak o veriden elden geldiği kadar benzersiz bir tamsayı elde etme işlemidir.**
- Bu elde edilen tamsayı, *dizi şeklinde tutulan verilerin indisi gibi* kullanılarak **verilere tek seferde erişmemizi sağlar.**

Kıyımlama (Hashing)

Özellikle, kıyım tablosunun, **bir eleman aramak için $O(1)$ zaman kullanır.**

Kıyım tablosunun **yer kaplama ihtiyacını $\Theta(k)$ olarak düşünülebilir.**

Bu sınır, ortalama-durum zamanı için geçerlidir.

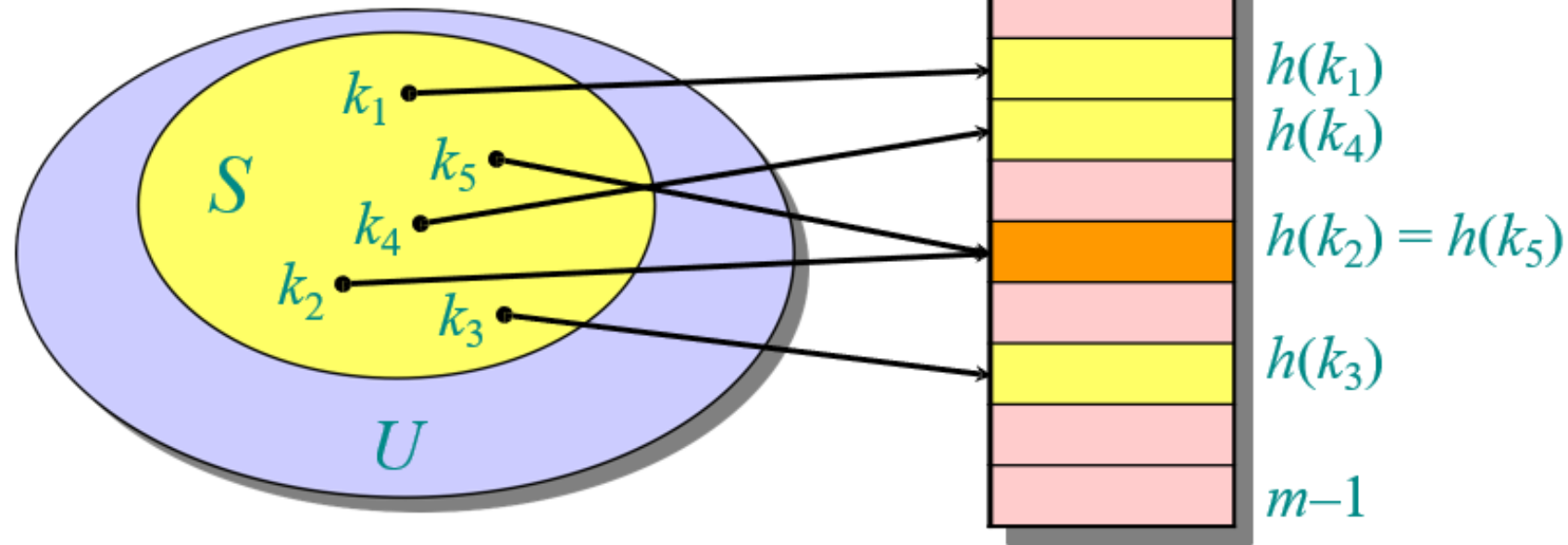

Doğrudan adreslemede bu durum en kötü-durum zamanı için geçerlidir.

Kıyımlama (Hashing)

Çözüm: *Kıyım fonksiyonu* h ile U evrenindeki tüm anahtarları eşlemleyin.

$\{0, 1, \dots, m-1\}$:

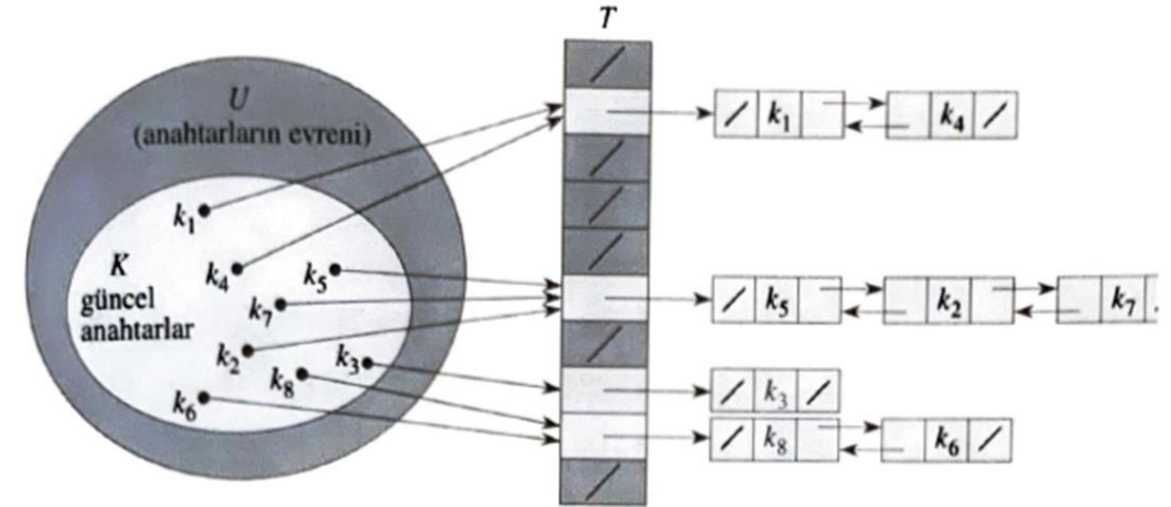

Araya yerleştirilecek kayıt T 'deki dolu bir yuvaya eşlemlendiğinde, bir *çarpışma* oluşur.

Zincirleme ile çarpışma çözümü

- ❖ Her bir kıyım tablosu, pozisyonu $T[j]$, kıyım değeri j olan tüm anahtarların bağlı listesini içerir.
- ❖ Örneğin, $h(k_1)) = h(k_4))$
- ❖ ve $h(k_5) = h(k_7) = h(k_2)$
- ❖ Bağlı liste tekli veya çiftli olabilir.
- ❖ Yandaki şekilde çiftli liste olarak gösterilmiştir.
- ❖ Çünkü silme işlemi daha hızlıdır.

Zincirleme ile kısımlama analizi

❖ Özellikle verilen anahtarlı bir elemanı aramak ne kadar sürer?

➤ n tane eleman saklayan m tane pozisyonlu olarak verilen bir kiyım tablosu:

T için n/m olarak bir yükleme faktörü α tanımlanır.

Yani zincirde saklanan ortalama eleman sayısı

α 1'den küçük veya büyük ya da 1'e eşit olabilir.

Zincirleme ile kısımlamanın en kötü durum davranışı

- *n boyutlu bir liste* yaratılarak *tüm n anahtarları* aynı pozisyona/yuvaya kısımlar.
- Dolayısıyla en kötü durum zamanı $\Theta(n)$ olur.
- Tüm elemanları saklamak için bağlı liste oluşturmaktan daha iyi değildir.

Zincirleme ile kısımlamanın ortalama durum davranışı

- *Herhangi bir elemanın m pozisyonundan birine eşit şekilde kısımlandığını varsayalım.*
- *Bu varsayım **basit düzgün kısımlama** olarak adlandırılır.*

Zincirleme ile kısımlamanın ortalama durum davranışı

Basit tekbiçimli kısımlama için şu varsayımı yaparız:

- Her anahtar $k \in S$, T tablosunun her yuvasına diğer anahtarların nereye kısımlandığından bağımsız olarak kısımlanır.

n bu tablodaki anahtarların sayısı ve m de yuvaların sayısı olsun.

T 'nin ***yük oranını*** tanımlarken;

$$\alpha = n/m$$

= yuva başına ortalama anahtar sayısıdır.

* Bir başka ifadeyle herhangi bir elemanın m pozisyonundan birine eşit şekilde kısımlanması olarak kabul edilmesi

Arama maliyeti

Belirli bir anahtar kaydı için **başarısız** bir aramadaki beklenen süre

$$= \Theta(1 + \alpha).$$

listeyi arama

kıyım fonksiyonu uygulama ve yuvaya erişim

□ Bir başka ifadeyle tabloda önceden kayıtlı olmayan herhangi bir **k** anahtarı, m pozisyonundan herhangi birine kıyımlama eğiliminde olur.

□ Beklenen süre $T[h(k)]$, **listesinin sonunu aramak için beklenen süredir.**

□ Beklenen boyut $E[n_{h(k)}] = \alpha$ dır.

Toplam gereken zaman $\Theta(1 + \alpha)$ dır.

Arama maliyeti

- ❑ **Başarılı** bir arama durumu biraz farklıdır.
- ❑ Çünkü her liste aramak için eşit benzerlikte değildir.
- ❑ Bunun yerine, *bir listenin aranma olasılığı*, onun içerdiği eleman sayısıyla doğru orantılıdır.
- ❑ Yine de, beklenen arama zamanı ortalama $\Theta(1 + \alpha)$ civarındadır.

Bir kıyım fonksiyonu seçmek

❖ Basit tek biçimli kıyımlamanın varsayımını garanti etmek zordur.

Ama eksikliklerinden kaçınılabildiği sürece **pratikte iyi çalışan bazı ortak teknikler vardır.**

İstenilenler:

- İyi bir kıyım fonksiyonu, **anahtarları tablonun yuvalarına tek biçimli dağıtabilmelidir.**
- **Anahtar dağılımındaki düzenlilik bu tek biçimliliği etkilememelidir.**

Bir kırım fonksiyonu seçmek

❖ İyi bir kırımlama fonksiyonu tasarlamak için aşağıdaki üç temel yaklaşımlar kullanılır.

1. Bölme
2. Çarpma
3. Evrensel kırımlama

1. Bölme Metodu

□ Tüm anahtarların tamsayı olduğu kabul edilir.

Kıyım fonksiyonu:

$$\diamond h(k) = k \bmod m$$

Örneğin *kıyım tablosu*: $m=12$ boyutundaysa;
anahtar $k=100$ ise $h(k)=4$ olur.

1. Bölme Metodu

Sakınca: m' yi küçük bir d böleni olacak şekilde seçmeyin. Anahtarlardan çoğu ölçe (modulo) d ile çakışırsa, bu durum tekbiçimliliği olumsuz etkiler.

1. Bölme Metodu

Uç sakınca: Eğer $m = 2^r$ ise, kıyım fonksiyonu k' nın bütün bitlerine bağımlı bile olmaz:

- Eğer $k = 1011000111\underbrace{011010}_2$ ve $r = 6$ ise,
 $h(k) = 011010_2$ dır. $h(k)$

- ❖ **k nın karakterlerinin sırasını değiştirmek onun kıyım değerini değiştirmez.**
- ❖ **m'nin 2'nin tam kuvvetlerine yakın olmayan bir asal sayı m için iyi bir seçim olabilir.**

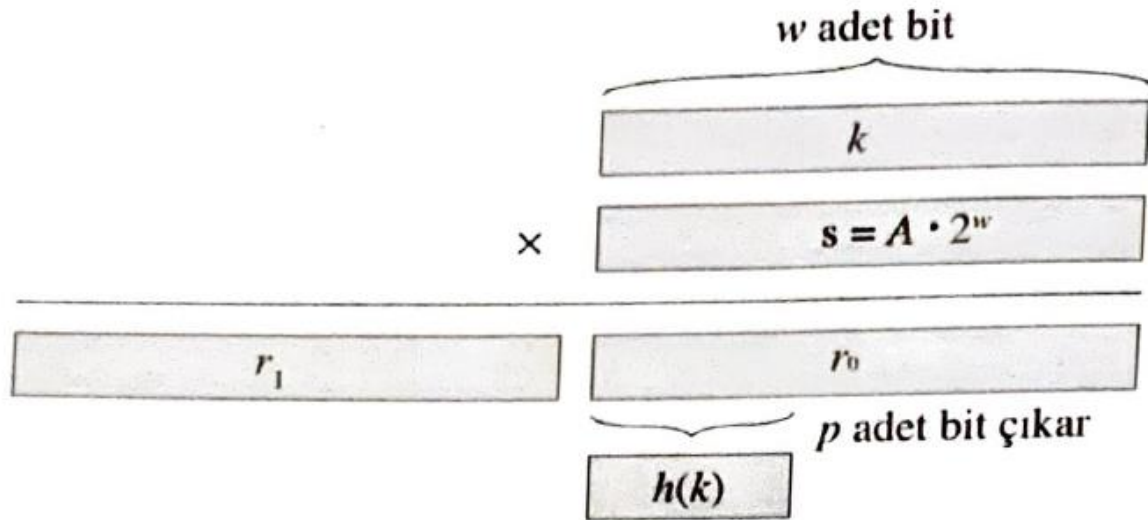
1. Bölme Metodu

- ❖ ***m çift ve değerlerde çift sayı*** ise anahtarların hepsi aynı yuvayı işaret eder.
- ❖ Tek sayılı yuvalara hiçbir zaman kırım olmaz.
- ❖ Yuvaların yarısı boş olur.
- ❖ m yi asal seçmek daha uygundur.
- ❖ Ama her zaman değil!
- ❖ Asal sayı, **2** ve **10**'nun kuvvetlerine yakın olmazsa iyidir.

1. Bölme Metodu

- ❖ Örneğin *karakterin 8 bit olduğu* kabaca $n=2000$ karakter katarını tutmak için çarpışmaların zincirleme ile çözüldüğü bir kıyım tablosu oluşturmak istiyoruz.
- ❖ Başarısız bir aramada 3 elemanın ortalamasını incelemeyi önemsiyoruz.
- ❖ Bu yüzden $m=701$ boyutunda bir çırpı tablosu oluştururuz.
- ❖ Çünkü m 'nin $2000/3$ e yakın bir asal sayı ve 2 'nin kuvvetine yakın değil.
- ❖ Her bir k anahtarına tam sayı gibi davranarak kıyım fonksiyonu
- ❖ $h(k)=k \bmod 701$

2. Çarpma Metodu

Şekil 2. Kısımlamanın çarpma yöntemi.

- ❑ k anahtarının w -bit temsili, w -bit, $s = (A \cdot 2^w)$ değeriyle çarpılır.
- ❑ Sonucun düşük w -bitinin bit yarısının p en yüksek-sıra bitleri, istenilen $h(k)$ değerini oluşturur.

Çarpma metodu

$$h(k) = (A \cdot k \bmod 2^w) \text{ rsh } (w - r)$$

$m = 8 = 2^3$ olsun ve bilgisayarımızda da $w = 7$ -bit sözcükler olsun:

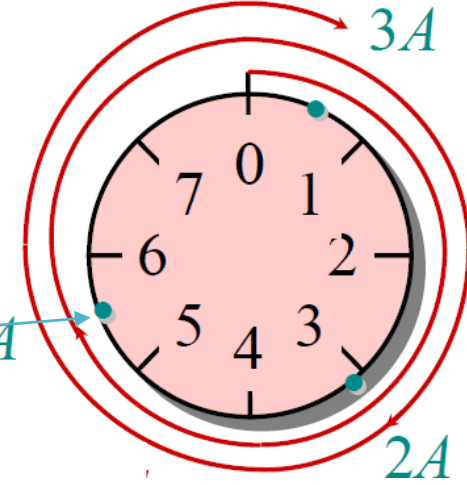
	89	1 0 1 1 0 0 1	= A
×	107	1 1 0 1 0 1 1	= k
<hr/>			
9523	1 0 0 1 0 1 0 0 1 1 0 0 1 1		

$h(k)$

mod 2^w alınırsa bu kısım ihmal edilir. Düşük değerli bitler kalır.

Rsh : Sağa kaydır.
Dolayısıyla yok olur.

Modüler tekerlek

burada rsh “bit bazında sağa kayma” işlemcisi ve A da $2^{w-1} < A < 2^w$ aralığında tek tamsayı olsun.

Eğer A , örneğin tek sayı ise ve ikinin kuvvetlerinden birine çok yakın değilse, atamayı başka bir yerdeki farklı yuvaya yapar. Böylece etrafta dolaşırken k çok büyük bir değerse, k çarpı A çevrede k kere döner.

Çarpma metodu

$$h_A(k) = \lfloor \text{size} * (k * A \bmod 1) \rfloor \text{ where } 0 < A < 1$$

- **Example:** size = 10, A = 0.485

$$\begin{aligned} h_A(50) &= \lfloor 10 * (50 * 0.485 \bmod 1) \rfloor \\ &= \lfloor 10 * (24.25 \bmod 1) \rfloor = \lfloor 10 * 0.25 \rfloor = 2 \end{aligned}$$

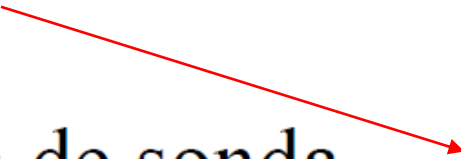
Açık adresleme ile çarpışmaları çözmek

Kıyım tablosunun dışında depo alanı kullanılmaz.

- Araya yerleştirme boş bir yuva bulunana kadar tabloyu sistematik biçimde sondalar.
- Kıyım fonksiyonu hem anahtara hem de sonda sayısına bağlıdır:

$$h : U \times \{0, 1, \dots, m-1\} \rightarrow \{0, 1, \dots, m-1\}.$$

- Sonda dizisi $\langle h(k,0), h(k,1), \dots, h(k,m-1) \rangle$ $\{0, 1, \dots, m-1\}$ ' in bir permütasyonu olmalıdır.
- Tablo dolabilir ve silme işlemi zordur, (ama imkansız değildir).

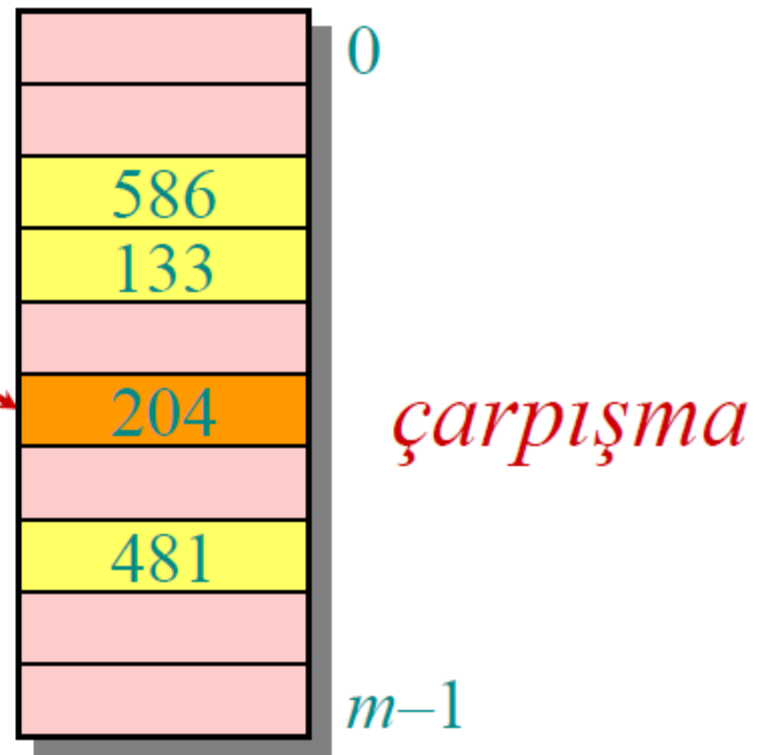

Başka bir ifadeyle
doluyorsa tekrar
kısımlama yapar
boş bir yer arar.

Açık adresleme ile çarpışmaları çözmek

Anahtarı $k = 496$ araya yerleştirin:

0. Sonda $h(496, 0)$

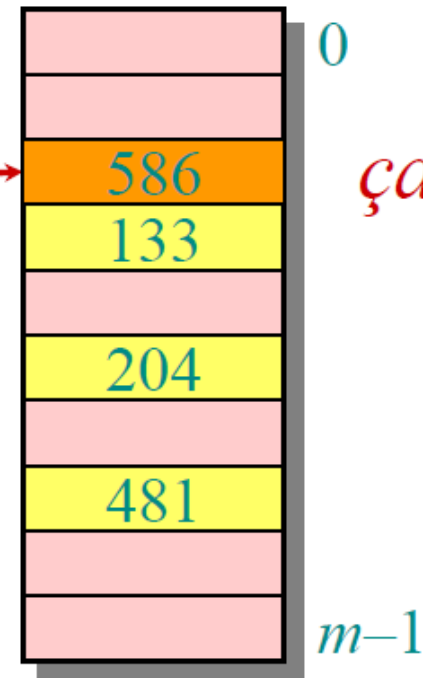

Açık adresleme ile çarpışmaları çözmek

Anahtarı $k = 496$ araya yerleştirin:

0. Sonda $h(496, 0)$

1. Sonda $h(496, 1)$

çarpışma

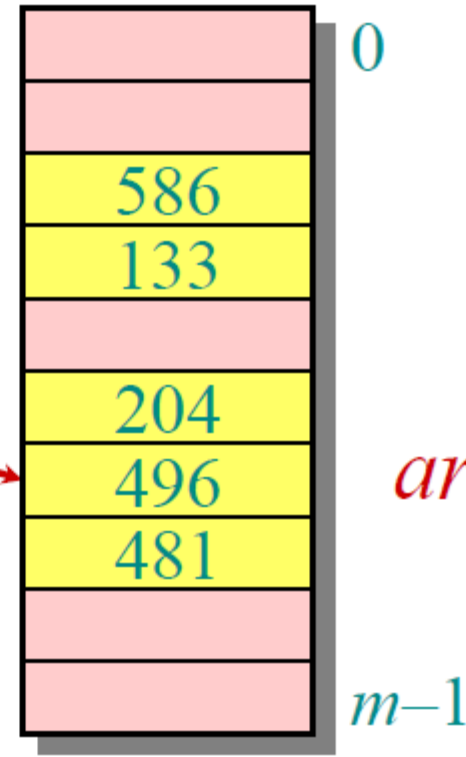
Açık adresleme ile çarpışmaları çözmek

Anahtarı $k = 496$ araya yerleştirin:

0. Sonda $h(496, 0)$

1. Sonda $h(496, 1)$

2. Sonda $h(496, 2)$

Açık adresleme ile çarpışmaları çözmek

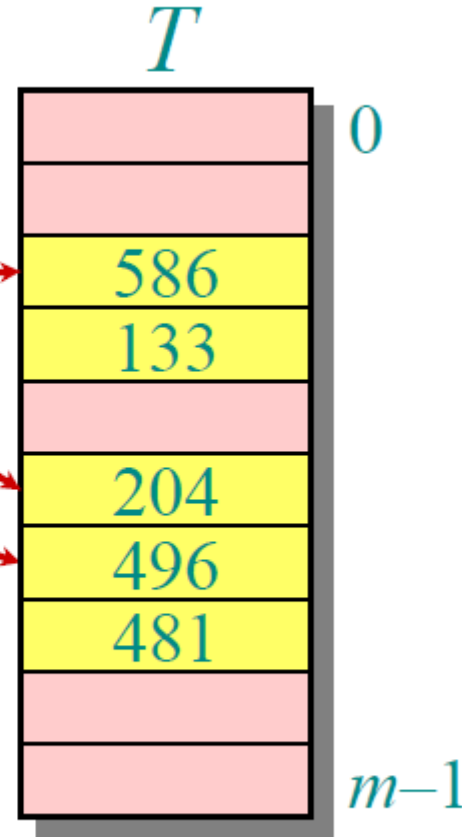
$k = 496$: Anahtarı arama

0. Sonda $h(496, 0)$

1. Sonda $h(496, 1)$

2. Sonda $h(496, 2)$

Arama da aynı sonda dizisini kullanır; anahtarı bulursa başarıyla, boş bir yuvayla karşılaşırsa başarısızlıkla sona erer.

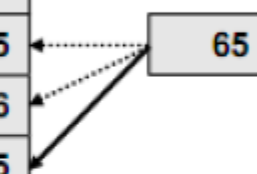
Sonda stratejileri

- ◉ Doğrusal Sondalama (Linear Probing)
  - ◉ – $h(k,i) = (h'(k) + i) \bmod m \rightarrow h(k,0)$
- ◉ İkinci Dereceden Sondalama(Quadratic probing)
  - ◉ – $h(k,i) = (h'(k) + c_1i + c_2i^2) \bmod m$
- ◉ Çift Kiyım (Double hashing)
  - ◉ – $h(k,i) = (h_1(k) + i \cdot h_2(k)) \bmod m$

Çakışmanın giderilmesi Doğrusal Sondalama (Linear Probing)

- Aynı pozisyona gelen ikinci kayıt ilgili pozisyondan sonraki ilk boş pozisyona yerleştirilir.
- Ekleme: Boş bir alan bulunarak yapılır.
- Silme/Erişim: İlk boş alan bulunana kadar devam edebilir.

0	-
1	-
2	47
3	-
4	-
5	35
6	36
7	65
8	-
9	129
10	25
11	2501
12	-
13	-
14	-

Çakışmanın giderilmesi Doğrusal Sondalama (Linear Probing)

0	
1	
2	
3	3
4	13
5	5
6	6
7	23
8	15
9	

$$h(k,i) = (h'(k) + i) \bmod m$$

Ex: $m = 10$

Input = $\langle 5, 3, 6, 13, 23, 15 \rangle$

$$h(3,0) = (h'(3) + 0) \bmod 10 = 3$$

$$h(13,0) = (h'(13) + 0) \bmod 10 = 3 ?$$

$$h(13,1) = (h'(13) + 1) \bmod 10 = 4$$

$$h(5,0) = (h'(5) + 0) \bmod 10 = 5$$

$$h(6,0) = (h'(6) + 0) \bmod 10 = 6$$

$$h(23,0) = (h'(23) + 0) \bmod 10 = 3 ?$$

$$h(23,1) = (h'(23) + 1) \bmod 10 = 4 ?$$

$$h(23,4) = (h'(23) + 4) \bmod 10 = 7$$

Doğrusal Sondalamanın avantajları / dezavantajları

- Bağlı listeler gibi ayrı bir veri yapısına ihtiyaç duyulmaz.
- Kayıtların yığın şeklinde toplanmasına sebep olur.
- Silme ve arama işlemleri için gereken zaman aynı hash değeri sayısı arttıkça artar.

Çakışmanın giderilmesi İkinci Dereceden Sondalama (Quadratic Probing)

- Aynı pozisyona gelen ikinci kayıt Quadratic Fonksiyonla yerleştirilir.
- En çok kullanılan hash fonksiyonu
- $h(k,i) = (h'(k) + c_1i + c_2i^2) \bmod m$
- Burada h' , yardımcı hash fonksiyonu, c_1 ve $c_2 \neq 0$
- ve $i = 0, 1, \dots, M-1$.
- Sondalamanın başlangıç pozisyonu: $t = [h'(k)]$
- $h(k,i) = (t + c_1i + c_2i^2) \bmod m$

Örnek - İkinci Dereceden Sondalama (Quadratic Probing)

0	12
1	
2	2
3	3
4	
5	22
6	
7	
8	18
9	

$$h(k,i) = (h'(k) + c_1i + c_2i^2) \bmod M$$

Ex: $M = 10, c_1 = 2, c_2 = 1$

Input = $\langle 2, 3, 22, 12, 18 \rangle$

$$h(2,0) = (h'(2) + 2*0 + 1*0) \bmod 10 = 2$$

$$h(3,0) = (h'(3) + 2*0 + 1*0) \bmod 10 = 3$$

$$h(22,0) = (h'(22) + 2*0 + 1*0) \bmod 10 = 2 ?$$

$$h(22,1) = (h'(22) + 2*1 + 1*1) \bmod 10 = 5$$

$$h(12,0) = (h'(12) + 2*0 + 1*0) \bmod 10 = 2 ?$$

$$h(12,1) = (h'(12) + 2*1 + 1*1) \bmod 10 = 5 ?$$

$$h(12,2) = (h'(12) + 2*2 + 1*4) \bmod 10 = 0$$

$$h(18,0) = (h'(18) + 2*0 + 1*0) \bmod 10 = 8$$

İkinci Dereceden Sondalama avantajları / dezavantajları

- Anahtar değerlerini linear probing metoduna göre daha düzgün dağıtır.
- Yeni eleman eklemeye tablo boyutuna dikkat edilmezse sonsuza kadar çalışma riski vardır.

Çifte (Double) Kısımlama

$h_1(k)$ ve $h_2(k)$, gibi iki basit kırım fonksiyonu varsa, çifte kısımlama şu kırım fonksiyonunu kullanır:

$$h(k,i) = (h_1(k) + i \cdot h_2(k)) \bmod m.$$

Bu metot genelde mükemmel sonuçlar verir, ama $h_2(k)$, m 'e göre asal olmalıdır. Bunun bir yolu m 'yi, 2 'nin bir kuvveti yapmak ve $h_2(k)$ 'yı sadece tek sayılar üretecek şekilde tasarlamaktır.

Çifte (Double) Kısımlama

0	
1	79
2	
3	
4	
5	98
6	
7	
8	
9	14
10	
11	
12	

$$h(k,i) = (h_1(k) + i * h_2(k)) \bmod M$$

Ya da

- $M=2^d$ ve h_2 çift sayı üretecek şekilde tasarlanabilir
- M asaldır ve h_2 , M 'den daha küçük pozitif tam sayı üretecek şekilde tasarlanır.

Ex: $M = 13$, $M' = 11$ $\leftarrow M'$ should be slightly less than M

$$\rightarrow h_1(k) = k \bmod M, h_2(k) = 1 + (k \bmod M').$$

Input = <98, 79, 14>

$$h_1(98) = 98 \bmod 13 = 5$$

$$h_1(79) = 79 \bmod 13 = 1$$

$$h_1(14) = 14 \bmod 13 = 1$$

$$h_2(14) = 1 + 14 \bmod 11 = 4$$

$$h(14, 1) = (h_1(14) + i * h_2(14)) \bmod 13 = 1 + 1 * 4 = 5$$

$$h(14, 2) = (1 + 2 * 4) \bmod 13 = 9$$

Çifte Kısımlama Teoremin kanıtlanması

- En az bir sondalama mutlaka gereklidir.
- n/m olasılığıyla, ilk sonda dolu bir yuvaya gider ve ikinci sondalama gerekli olur.
- $(n-1)/(m-1)$ olasılığıyla, ikinci sonda dolu bir yuvaya gider ve üçüncü sondalama gerekli olur.
- $(n-2)/(m-2)$ olasılığıyla, üçüncü sonda da dolu bir yuvaya gider, v.b.

Gözlemle: $\frac{n-i}{m-i} < \frac{n}{m} = \alpha$; $i = 1, 2, \dots, n$ için...

Çifte Kısımlama Teoremin kanıtlanması

Bu nedenle, beklenen sonda sayısı:

$$1 + \frac{n}{m} \left(1 + \frac{n-1}{m-1} \left(1 + \frac{n-2}{m-2} \left(\dots \left(1 + \frac{1}{m-n+1} \right) \dots \right) \right) \right)$$

$$\leq 1 + \alpha (1 + \alpha (1 + \alpha (\dots (1 + \alpha) \dots)))$$

$$\leq 1 + \alpha + \alpha^2 + \alpha^3 + \dots$$

$$= \sum_{i=0}^{\infty} \alpha^i$$

$$= \frac{1}{1-\alpha} \cdot \square$$

Başlangıçta 1 sondalama olacaktır.

n/m çarpışma olacaktır.

2.sondada çarpışma olasılığı $(n-1)/(m-1)$

olacaktır. Böyle devam eder....

Geometrik Seriler:

$$\sum_{i=0}^N A^i = \frac{A^{N+1} - 1}{A - 1} \quad A > 1$$

$$\sum_{i=0}^N A^i = \frac{1 - A^{N+1}}{1 - A} = \Theta(1) \quad |A| < 1$$

Teoremin açılımları

- Eğer α bir sabitse, açık adresli bir kısıym tablosuna erişim sabit zaman alır.
- Eğer tablo yarı doluysa, beklenen sonda sayısı $1/(1-0.5) = 2$ ' dir.
- Eğer tablo % 90 doluysa, beklenen sonda sayısı $1/(1-0.9) = 10$ ' dur.

Kaynakça

Algoritmalar : Prof. Dr. Vasif NABİYEV, Seçkin Yayıncılık

Algoritmalara Giriş : Thomas H. Cormen, Charles E. Leiserson, Ronald L. Rivest and Clifford Stein, Palme YAYINCILIK

Algoritmalar : Robert Sedgewick , Kevin Wayne, Nobel Akademik Yayıncılık

M.Ali Akcayol, Gazi Üniversitesi, Algoritma Analizi Ders Notları

Doç. Dr. Erkan TANYILDIZI, Fırat Üniversitesi, Algoritma Analizi Ders Notları

<http://www.bilgisayarkavramlari.com>